

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2006

5. volební období

15/1

Stanovisko vlády

k senátnímu návrhu zákona o Ústavu paměti národa
a o změně některých zákonů

předložené dopisem předsedy vlády Mirka Topolánka ze dne
13. září 2006 (čj. 16999/06 - OVA)

Stanovisko vlády

k senátnímu návrhu zákona o Ústavu paměti národa a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č. 15)

Vláda na své schůzi dne 13. září 2006 projednala a posoudila návrh zákona o Ústavu paměti národa a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č. 15), a doporučuje, aby při jeho dalším projednávání v Parlamentu České republiky byly zohledněny tyto připomínky:

1. Předmětnou problematikou se již zabývá řada institucí, jako jsou například Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Historický ústav Armády ČR a v neposlední řadě Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. Návrh zákona je proto třeba upravit tak, aby řešil vzájemnou spolupráci těchto institucí s Ústavem paměti národa.
2. Podle § 1 odst. 2 návrhu zákona by Ústav paměti národa měl být veřejnou institucí, podle § 1 odst. 4 návrhu zákona by pak měl být organizační složkou státu a účetní jednotkou. Terminologii užívanou v návrhu zákona bude nutné přizpůsobit našemu právnímu řádu, neboť náš právní řád pojem „veřejná instituce“ nezná.
3. Navrhovaný režim zacházení s utajovanými informacemi se odchyluje od režimu zavedeného zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.
4. Návrh zákona neupravuje dostatečný kontrolní mechanismus ve vztahu k činnosti Ústavu paměti národa. V úvahu by v této souvislosti připadalo například vytvoření kontrolní komise ze strany Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

5. Z návrhu zákona vyplývá, že na jeho základě by došlo při zpřístupňování a zveřejňování dokumentů bezpečnostních složek k zásadní změně oproti stávajícímu stavu, neboť by tyto dokumenty byly zpřístupňovány a zveřejňovány bez ohledu na to, zda jsou v nich uvedeny údaje o cizincích, u nichž důvody pro vynětí svazků ze zpřístupňování, stanovené zákonem č. 140/1996 Sb., o zpřístupňování svazků bývalé Státní bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů, dosud nepominuly. Tyto dokumenty by navíc mohly být bez zjevného důvodu zpřístupněny významně širšímu okruhu osob než to připouští platná právní úprava, a to včetně cizinců.
6. Návrh zákona dále nepřihlíží k tomu, že zvláště zpravodajské služby potřebují mít při plnění svých zákonem stanovených úkolů bezprostřední přístup k utajovaným informacím uvedeným v takových dokumentech. Jejich uložení u jiného orgánu státu, který zřejmě nebude disponovat odborným, technickým a logistickým aparátem nutným k práci s takovými dokumenty, by mohlo ohrozit plnění jejich úkolů.
7. Návrh zákona neřeší otázku přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů, užívá termín „ostatní zaměstnanci pracovišť Ústavu“ v rozporu s tím, že pokud má být Ústav paměti národa organizační složkou státu, musí být jeho zaměstnanci zaměstnanci státu, a navíc požaduje u těchto „ostatních zaměstnanců“ (§ 10 návrhu zákona) splnění některých dalších předpokladů pro výkon funkcí ve státních orgánech podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů. Tento tzv. lustrační zákon se však vztahuje jen na výkon funkcí obsazovaných volbou, jmenováním nebo ustanovováním, nikoliv na běžné zaměstnance, jejichž pracovní poměr nelze označit za výkon funkce. Z hlediska odměňování členů Rady nepovažuje vláda za opodstatněné rozšiřovat působnost zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů, na další subjekty, neboť postavení členů Rady Ústavu paměti národa a rozsah její činnosti uváděné v návrhu zákona nejsou srovnatelné s výkonem funkce představitelů státní moci, soudců, poslanců Evropského parlamentu, případně členů Rady pro rozhlasové

a televizní vysílání a Rady Českého telekomunikačního úřadu, plnících závažné funkce v oblasti dozoru.

8. Vznik dalšího archivu mimo stávající síť archivů se podle názoru vlády jeví jako nadbytečný. Kromě toho vláda upozorňuje, že podle § 12 odst. 5 návrhu zákona má být součástí archivu Ústavu paměti národa úsek správy archiválií, které obsahují i utajované informace. Podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nelze do „specializovaných archivů“ ukládat dokumenty nebo archiválie, které obsahují utajované informace, vedené „v bezpečnostních archivech“. Tyto bezpečnostní archivy mohou podle § 53 odst. 1 uvedeného zákona zřizovat Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, Ministerstvo zahraničních věcí, Národní bezpečnostní úřad a zpravodajské služby České republiky. Návrh tak rovněž zakládá nepřímou novelu uvedeného zákona, což je z legislativního hlediska nežádoucí.
9. Navrhovaná právní úprava obsahuje řadu dalších ustanovení, která jsou ve svých důsledcích nepřipustnou nepřímou novelou platných právních předpisů. Lze to dokumentovat například na § 9 odst. 1 písm. d) návrhu zákona, kdy toto ustanovení je nepřímou novelou zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, neboť podle § 22 zákona č. 412/2005 Sb. může stupeň utajení změnit nebo zrušit pouze původce dokumentu nebo jeho právní nástupce; podle § 9 odst. 1 písm. d) návrhu zákona má však mít takové oprávnění i ředitel Ústavu paměti národa. Obdobně rozhodování Rady Ústavu paměti národa o návrhu povinného orgánu zachovat další nepřístupnost dokumentů zpravodajské služby při jejich předání Ústavu podle § 14 odst. 3 a 4 návrhu zákona je nepřímou novelou § 54 odst. 4 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, neboť do dokumentů, do nichž bylo ze zákonem stanovených důvodů odepřeno nahlížet, nemohou nahlížet ani členové Rady.